

Kopecký, Milan

[Závodský, Artur. Bezručovy pozdní múzy]

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. D, Řada literárněvědná. 1989-1990, vol. 38-39, iss. D36-37, pp. 120-

ISBN 80-210-0205-0

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/107980>

Access Date: 10. 12. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Minárikův Slovenský Dekameron (tzv. větší i menší) dokumentuje úctyhodně dlouhou cestu, kterou ušla slovenská literární historie od průkopnických *Dejín literatury slovenskej* (1890) od Jaroslava Vlčka. Je také zajímavým důkazem popularizace starší literatury, námětem k úvaze o prospěšnosti zvolené ediční metody i materiálem pro literární komparatistiku.

Michaela Horáková

Artur Závodský: Bezručovy pozdní múzy. Melantrich, Praha 1987. 178 s.

Čtyři desetiletí po knihách Artura Závodského *Petr Bezruč — cesta básníkovým životem a dílem* a *Studie o Petru Bezručovi* (1947) vyšla jeho edice Bezručovy korespondence se dvěma ženami, které zasáhly do jeho života. V onom mezidobí vznikla ovšem řada dalších bezručovských studií, neboť Bezruč poutal — vedle V. Martínka, G. Preissové a F. L. Čelakovského — celoživotní badatelský zájem A. Závodského.

„Pozdními múzami“ Bezručovými byly Františka Veselá (od r. 1923 Brablecová a od r. 1935 Ichová) a Marta Kristová. S Františkou Veselou (1900—1984) se Bezruč seznámil r. 1920 na nádražní poště v Brně, kde byli oba zaměstnáni. Jejich korespondence začíná roku 1925 a dohasíná básníkovými příležitostnými faksimilemi jeho veršů v posledních letech jeho života. Martu Kristovou (nar. 1905) spatřil Bezruč poprvé r. 1929 v hanáckém Hlučově v hospodě, kterou Marta spravovala po smrti svých rodičů, a od té doby sem asi po tři léta občas jezdil s některými svými známými. S Martou, která se r. 1934 provdala za stejnojmenného bratrance, si Bezruč dopisoval v letech 1931 až 1956.

Bezručova korespondence s oběma ženami (z nichž první nazýval Čarodějnicou a druhou Motýlkem) není nijak intenzivní rozsahově ani obsahově. Jde většinou o příležitostné projevy, jimž však nechybí vroucí citovost, ale ani humor, ironie a sebeironie. Obě ženy neinspirovaly a neovlivnily výrazně Bezručovu tvorbu a z tohoto hlediska stojí ve stínu jiných tří žen: Marie Ježíškové (provdané Saganové a posléze Sedlákové), k níž se vztahují některé motivy Slezských písní, Dody Antonie Bcsrutschové, která ovlivnila Bezručovu Zkazku a z jejíhož jména převzal svůj pseudonym, a konečně inspirátorky jeho Labutinky Fanyňky Tomkové. Přesto Františce Veselé (tehdy Brablecové) vděčí naše literatura za inspiraci k příležitostně Bezručově lyrické básni Ženský portrét (s incipitem Večerem temným, sinou mhou) z r. 1928. Jde o milostnou skladbu tříslukovou (8+8+7 veršů), která je založena na paralelismu připomínajícím báseň Jen jedenkrát a která obsahuje motivy a obrazy i metrické rysy charakteristické pro Bezruče. Větší počet pozoruhodných básní se nachází v korespondenci s Martou Kristovou, a to Darovaná kytky, Píseň z Romže, Podzimní přání, Večer nad Moravicí, Nešťastně já zvíře jsem a Má starka, vesměs básně milostné.

Knihy A. Závodského není jedinou jeho epistolografickou edicí, a proto je z úvodních výkladových pasáží i z poznámkového aparátu zřejmé autorství zkušeného editora a literárního historika. Snad jen na str. 164 měla být v souvislosti s Bezručovým pětiverším identifikována tragicky zemřelá žena, která je pochována v Kostelci na Hané a k jejíž soše stála sochaři K. Otáhalovi modelem M. Kristová. Závodský měl ovšem k dispozici širší korespondenční materiál, ale uvážlivě z něho vybíral — stranou ponechal projevy literárněhistoricky nepodstatné. Kniha přispívá především k poznání Bezruče-člověka, který byl plachý a nedůvěřivý vůči lidem blíže nepoznaným, ale společenský a rozverný vůči lidem nějak blízkým. Korespondence objasňuje některé okolnosti básníkovy života a světového názoru v třicátých a čtyřicátých letech a zpřesňuje naši představu o Bezručově vztahu k přírodě a zvířatům a o jeho lidovosti, ostatně různé dialektismy a úsloví, přísloví i citáty z lidových písní rozšiřují zajímavě dosavadní materiál z Bezručovy tvorby i epistolografie. To platí také pro jeho filologické a etymologické poznámky a pro biblické reminiscence.

Knihy vyšla k 120. výročí narození Petra Bezruče a k nedožitým 75. narozeninám Artura Závodského. Také fakultní veřejnost a celá československá literární věda vzpomíná s úctou na jeho rozsáhlé dílo literárněvědné a divadelněvědné. Zhodnoceno bylo mj. ve sborníku k jeho šedesátinám s názvem *Na křižovatce umění* (red. Zdeněk Srna a Jiří Krystýnek, Brno, UJEP 1973) a v nekrologu *Zd. Srny Nedožitých sedmdesátých let Artura Závodského* ve Sborníku prací FF BU, 1983, D 30, s. 98—101. Krátce po smrti Závodského (2. 5. 1982) vyšla ještě jeho rozsáhlá monografie *František Ladislav Čelakovský* (Praha, Melantrich 1982). Recenzovanou edicí Bezručovy korespondence se tedy uzavřelo vědecké dílo A. Závodského, zůstala však otevřená cesta k němu pro všechny zájemce o různorodé otázky literárněhistorické, divadelněvědné a teoretické.

Milan Kopecký